

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Excommunicatio: Ubi, de obligatione tollendi impedimentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

semper contingit in sacello parvo etiam post columnam ejusdem parvi sacelli, etiam in Choro post altare pro Religiosis, vel Clericis ibi cantantibus. At in templo magno, ut, v. g. S. Petri Romæ, non satisfacere, si tu esses in Capella & in altera fieret sacrum: multo minus si propè columnam ab Altari distantes, vel parietem Capellam dividentes; quia tunc tanta distantia, vel divisio inter, & celebrantem nullis aliis intermediis tollit præsentiam moralem: nam propter contrariam rationem, satisfacere, si adesset magna hominum multitudo; tu verò esses ex postremis in eadem magna Ecclesia, quia scilicet tunc moraliter faceres unam cum ea multitudinem præsentiam.

13. Ex hac doctrina olim resolvi, num Moniales loco post Altare, quem in suis claustris habent, qui locus non videtur pertinere ad Ecclesiam, cum sit solum ad commoditatem ipsarum, ut inibi aliquibus dictus Officiis cantent, num, inquam, à tali loco illæ possint visitare Altare, & indulgentiam illud visitantibus concessam lucrari: an potius obligentur illud visitare à Choro, qui est in ipsa Ecclesia ad Altaris prospectum directè situs? Dixi, cum inde horis Canonicis satisfaciant, indeque Missam etiam audire soleant, ut ipse à me interrogatæ falsæ sunt, & quidem ritè propter rationem num. præcedente dictam; nullam posse esse dubitationem quoad indulgentias, utrobique enim eadem præsentia moralis in Ecclesia requiritur, & sufficit.

14. Infero secundò, fenestra tuæ domus, si sit parva distantia ad altare Ecclesiæ, posse te satisfacere præcepto inde audiendo Sacrum etiam si sit intermedia via publica. Ita de Lugo de Euchar. disp. 22. sect. 2. num. 21. quia sic verè præsens es moraliter Sacro: secus erit in magna arbitrio prudentis distantia, propter oppositam rationem.

4. Infero tertio, non esse moraliter Missæ præsentem eum, qui sacramentaliter confitetur, dum Missa celebratur. Ita Suar. de Sacram. disp. 88. sect. 6. v. Septimum caput; Azor. 1. p. lib. 7. c. 7. q. 8. quia non satis est pietas actionis, si hæc distrahat, seu excludat moralem assensum; distrahit autem in casu nostro, quia actio externa Confessionis impedit ipsum externum cultum attendendi ad Missam.

16. Infero quarto, satisfacere præcepto de audientia Missæ cum, qui dum eam audit, recitat Psalmos, vel alias Orationes, etiam illas, quas ex obligatione recitare tenetur: Ita Suar. l.c. Azor. l.c. cap. 5. q. 3. aliqui communiter, quia talis attentio ad res divinas moralem præsentiam nequaquam tollit.

Imò, dum Sacerdos secretè orat, Orationes aliquas à fidelibus recitari, bonum consilium est; si quidem mentis evagatio; hæc ratio, melius evitabitur: quomodo autem duabus obligationibus possit uno opere aliquando satisfieri; vide latè apud Sanchez lib. 1. in Dec. cap. 14. num. 5.

Intentio.

17. Octavo, requiritur intentio volendi audire. Quare non satis est, esse in Ecclesiâ ad expectandum, v. g. amicum, nisi intendas etiam Sacro interesse. Pari modo, etiam si Missæ quis inter sit ad videndam mulierem, vel ad aucupandam vanam gloriam, licet aliunde peccet, satisfaciens nihilominus, si interim Sacrificio vacet; modò hæc non impediunt, ut certè ex se sola non impediunt, præsentiam humanam ad Missam. Ita Sanchez. ibid. n. 1.

18. Si quis Missæ assistat intentionem habens non satisfaciendi præcepto, adhuc satisfacit (esto, peccet ex malo affectu, si die festivo non habeat animum implendi præceptum.) Ita Sanchez ibid. cap. 13. n. 8. Suar. tom. 2. de Rel. lib. 4. c. 26. num. 8. quidquid Marchinus de ordine, tract. 3. p. 3. cap. 17. n. 10. cum Azor. aliisque ibid. citat. quia ponit jam rem præceptam; præcipitur enim, ut audiat Sacrum, non verò ut cum ista, vel illa intentione audiat. A peccato autem satis abundè desistit, si intra debitum tempus, v. g. ante meridiem, voluntatem illam retractet, velique per auditam jam Missam obli-

gationi satisfacere. Hinc etiam fit, ut ignorans hodie esse diem festum, si audiat Missam non obligetur aliam audire post scientiam festi; jam enim præcepto satisfecit.

Attentio.

19. Nonò, desideratur attentio, estque communis quæstio, cum attentione ad Divinum Officiū. Necessariam esse attentionem internam, hoc est, internam applicationem mentis ad Missam, vel Officiū, sive ad verba, sive ad verborum sensum, hinc ad Deum, docent communiter Vasquez Sanchez; Suarez, innumerique alij citati à Diana p. 3. de Hor. Canon. resol. 2. vide etiam p. 3. tract. 4. resol. 10. ubi de Missa, Oppositum id est, solam externam satis esse, ad evitandum mortale, docuerunt antiquiores multi, Sylvester, Durandus, Medina, S. Antonius, alijque, quos refert Diana, ex recentioribus Coninch, Gaspar, Hurtadus; Diana; & probabile vocat Lessius, Henriquez, Victorellus, Layman; novissimè denique Io. de Lugo de Euchar. disp. 22. sect. 2. n. 27. prædictos citans, optimis rationibus id confirmat: unde & ego, sicut in opusculo 5. de Sacram. Missæ, lib. 2. cap. 3. ita hic, idem probabile iudico.

20. Hæc autem externa attentio consistit in negatione distractionis externæ, id est, in negatione ejus negotij, vel occupationis externæ, quæ ex se distractiva sit mentis ab auditione Missæ; quale esset, v. g. velle historiam legere, confabulari, ludere, depingere, scribere, & similia.

21. Ratio potissima hujus probabilis sententiæ est: quia falsum assumunt adversarij, dum contendunt actuali internam attentionem esse de substantia Orationis, unde, cum Ecclesia præcipiat Orationem, necesse esse præcipere etiam dictam attentionem: falsum, inquam, id est, quia omnes fateri oportet, absque ea posse consistere Orationem.

Paret id in forma Extremæ Unionis, quæ est substantialiter Oratio: & tamen, si Sacerdos, sive voluntariè, sive involuntariè distrahat, adhuc conficit Sacramentum; signum est igitur, substantiam orationis non dependere in suo esse ab actuali attentione. Paret iterum, quia orare est loqui cum alio: at certè ego tecum loqui possum, licet non attendam; ut esset, si ex scripto, vel verbis memoriæ traditis, tecum agerem, imò & cum Rege; vel Principe interim aliquid aliud cogitando. Paret denique eo, qui ex scripto, vel sine interna mentis attentione loqueretur eum excommunicato vitando, vel professionem in Religione emittere: nam & ille in excommunicationem incidere, & hic veram emittere professionem, si respondisset ille loqui, & hic emittere: alij enim est intentio externa, quæ omnino est necessaria; de qua locuti sumus num. præcedenti, & sufficere virualem diximus, in opusculo 3. de Sacram. Missæ, lib. 2. cap. 1. §. 2. aliud attentio interna, quam non esse sub mortali (esto sub veniali, sup. lib. 2. cum de orat. &c.) necessariam, hic affirmamus. Cum enim ex dictis attentio actualis interna non ingrediatur orationis essentiam, unde certò habes Ecclesiam, quotiescunque orationem præcipit, præcipere & attentionem: Nisi certò habeas, non debes onus tam gravis legis certò fidelibus imponere. Alia minutione in hanc rem, præsertim verò oppositorum solutione, vide apud citatos.

§. II. De Causis excusantibus ab assensu Sacri.

Excommunicatio.

Vbi ab obligatione tollendi impedimenta.

2. Excusabitur primò, ab audiendo sacro excommunicatus, vel interdictus, sive publicè, sive privatim. Ita Suar. d. dist. 38. sect. 6. initio March. de ord. m. 3. part. 3. cap. 17. num. 17. quia hoc prohibet, nedum excusat Ecclesia; idque procedit etiam si culpabiliter negligat

regit sibi procurare absolutionem (nollem tamen, ut
regit ex fine non audiendi Sacrum:) nam, sicuti
absolutus, & captivus, si de sua sanitate, vel liberatione
sibi minus sunt, non peccant, non audiendo sacrum
quia non tenentur tam remota impedimenta tollere: ita
qui in casu nostro diximus opusc. 2. Com. cap. 4. §. 4. d.
17. de opusc. 3. de Sacrif. Missa, lib. 3. cap. 6. §. 2. mox §. 3.
17. de obligatione non ponendi impedimenta, non
nulla subdemus.

Interdictum.

1. Qui, siue personaliter, siue localiter est interdi-
ctus, eodem modo, & propter eandem rationem, quam
interdictus, excommunicatus, excusatur à Missa. Solum du-
bitatur, an qui habet Bullam Cruciatam concedentem
privilegium, ut possit Sacro assistere tempore interdicti
localis, teneatur illi interesse die festivo? Respondeo,
Non obligari tenent plures, ita Avila, Victoria, Canus,
Cominich. Alterius, Ledschias Lianas, Diana eodem se-
ntentia, ac citans p. 1. tract. 1. §. 1. resol. 2. alique Doctores
Salmanticenses apud de Lugo ipso citandum numero 12.
quia nemo cogitur uti suo privilegio. Obligari tenent
multi plures, ita Suar. Navarr. Sotus, Vivaldus, Me-
lchior, qui citat, sequiturque de Lugo de Euch.
d. 17. §. 1. num. 13. quia præceptum hoc obligat, quo-
niam non habes legitimum impedimentum, seu quod
potes: ut nunc posito privilegio, potes: ergo, &c. certè,
si carcere detento detur privilegium, seu licentia à Ju-
dicis die festivo ad Ecclesiam interfuturus Sacro, nonne
obligabitur uti hoc privilegio, ut audiat Sacrum, cur
ignotum non in casu nostro: hæc sententia est, verior præ-
terea solum attingit fines probabilitatis, propter au-
thoritatem Doctorum extrinsecam.

Impotentia.

2. Secundò excusat Impotentia corporalis. Unde ex-
citantur carcere detenti, ægroti, & regulariter omnes
in quibus propter debilitatem, vel aliud exire à lecto,
vel recto ad similia negotia non datur. Incolentes loca
valde à templo distantia, communiter excusantur, verum,
aliqui tria, aliqui duo, aliqui unum milliare magnam ef-
ferre distantiam statuunt. Ita March. l. c. 19. Sed revera est
attendenda persona, via, plures, tempestatis, & simi-
lium ratio, ut omnibus perpetuis tali personæ judicetur
hoc notabiliter difficile. Item excusantur itinerantes, &
navigantes, quando vel Missa carent, vel notabilis esset
difficultas divertendi ad Missam. Præterea excusantur ju-
stis præcepto Superioris domi detenti; imò & ij, qui
bona fide promissione, præsertim cum juramento, viro,
vel gratia, nobili data, & domo exire non valent.

3. Sed quid, si tunc domi suæ in Oratorio privato
haberi ex Sacerdote alias stipendiato sacrum possit obli-
gatione domi inclusus ad Missam audiendam? Nega-
tive respondet Suarez d. disp. 88. sect. 3. c. 1. apud de Lugo
d. 17. §. 1. de Euch. sect. 2. num. 14. sed affirmativè proba-
bilis Marchinus de ordine, tract. 5. p. 3. cap. 17. num. 18.
de Lugo ibid. num. 15. quia non videtur excusandus, qui
cum in prompta Missam habere, quamvis ex privilegio
possit, tamen audit nolit: Dixi (alias stipendiato)
nam ceterum non te obligo ad accersendum Sacerdo-
tem dato novo stipendio: quia hoc præceptum obligat
solum ad audiendam Missam, non verò ad illam pecu-
nari stipendio procurandam.

Incidit hic curiosa Dubitatio: Pater, vel quivis Do-
minus filium, vel servum, ob correctionem, domi, vel
in cubiculo, quasi in carcere inclusum retinet, vel negat
eis indumenta ipsorum statui convenientia, unde non
possunt exire ad sacrum audiendum. An sicut excusatur
ipse filius, vel servus, ob impotentiam, ut certum est, sic
excusatur Pater, vel Dominus? Ita etiam Superior Re-
ligiosus, vel Princeps in ordine ad suos, &c.

Respondeo: Huic serupulo, quoad filium, his ver-
bis obviavit Fagundez Eccl. prælib. 4. cap. 1. n. 2. Ali-
quid possunt patres, si non omnino negare, saltem restrin-

gere, & moderari filiis alimentis circa victum, & vestitum
ad tempus in penam criminis, & ut in posterum resipiscant,
sine gravi eorum damno, aut valetudine. Quod intelligen-
dum est, etiam si filij ob vestitus negationem sacrum non au-
diant diebus festis: quia parentes solum intendunt filiorum
emendationem, non omissionem Missæ: per accideus enim
est, quod illam omittant. Emendatio enim à parentibus in-
tenta rationabiliter deus est ad utrosque, tam filios, quam
parentes excusandos. Hæc merito Fagundez, quæ sunt
etiam propter pacitatem rationis applicanda ad servum,
subditum, vassallum.

Solum de subdito Religioso adverte, duplicem posse
esse inclusionem: alteram in Monasterio; alteram in Car-
cere, seu Cella, utramque rationabilem, ut suppono: In
posteriori excusabitur tum ipse subditus, quia non po-
test; tum ipse superior, quia rationabiliter includit: In
priori, cum possit Religiosus audire sacrum in Ecclesia
Monasterij (& eodem modo esset, si filius prædictus pos-
set audire in Oratorio privato suæ domus, &c.) non ex-
cusabitur. Fateor interim graviores causas requiri, ut
prohibeatur Religiosus, ne & Cella ad Oratorium pro
Missâ, etiam associatus, si opus fuerit, accedat; quam
ut prohibeatur secularis, ne ad Ecclesiam extra domum
adeat, id quod Superiori prædicti examine ponderabit.

Periculum mali; Vbi, quid de amissione lucri.

5. Tertiò, Excusabit omne justum, ac probabile peri-
culum notabilis mali, vel amissionis boni, siue timeatur
damnum in vita, siue in honore, siue in bonis. Ita March.
ibid. n. 29. Hinc excusantur ægroti, convalescentes, præ-
gnantes, peste infestam, vel bello vexatam Civitatem in-
colentes, quando sine notabili incommodo, iudicio pru-
dentis, domo exire nequeunt: Item mulieres nobiles,
quando decenti vestitu, suo statim accommodato caren-
tes, extra domum eas esse non datur, nec occulte eas
exire posse conceditur. Præterea matres, nutricesque, quæ
nec relinquere possunt infantes, nec propter magnos
vagitum possunt eosdem ad Ecclesiam adducere. Simili-
ter quæ domo exeundo, cum gravida sit, propalaret
suum lapsum. Item itinerantes, cursatores, ex eo etiam
capite, ne amittant socios, vel viarum ductores, vel
quando urget periculum latronum, vel quid simile no-
tabile incommodum. Mulieres insuper, quæ ob mariti
zelotypiam, si è domo contra viri voluntatem exeunt,
timent rixas, perturbationes, notabile malum. Item fa-
muli, qui, nisi Dominis pareant, aliquod sibi darumum ti-
ment: sed certè de alio Domino se tunc famuli provi-
deant, si possunt, quando ex consuetudine eos ab audi-
tione sacri Dominus avertit. Denique Custodes Gabel-
larum Civitatis, messium, vinearum, gregis, vel domus,
quando propter Missam dubitant de futuro, &c.

6. Quod mihi contigit, cum Collegij Montis Re-
galensis Præfectorum gererem; ut lectorem à seria le-
ctione tantisper avertam, breviter enarrabo: Emerat Col-
legij procurator, ut stabulo provideret, ex area cuius-
dam coloni non paucas palearum mensuras. Interim er-
go, dum paratur mulio ad eas asportandas, incidit dies
festus: quare à me procurator exquisivit, an rusticus
noctem, quem ad paleas custodiendas adduxerat, obli-
gandus esset ad Missam audiendam. Ego siue religione
Sacri tactus, siue damni securus dixi, custodi indice-
ret, ut sacro interesset; Addidi tantum præceptum mihi
videri non esse transgrediendum propter eas paleas, quæ
vis non exigui pretij, quæ difficulter, imò vix furto
erant obnoxie, præsertim intra tam modicum tempus
unius, vel alterius horule, quæ in itinere, reditu, Missæ
que consumenda erat. Ita igitur factum est: Verum, quid
deinde est consequutum? Eo temporis momento, quo
longè absuit custos ignis repente nescio, è quo vi-
cino loco casu accensus, in aridas paleas incidens
totas incendit, ita ut cineres per aream suffulos, non
jam paleas, imò ne palearum quidem pauculas reliquias
invenit, regressus ad custodiam post Missam famulus;
qui statim me convenit, de infortunio docuit, factoque